

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Præcipuæ objectiones solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Quarto, Si Deus voluisset Incarnationem ob remedium peccati, & propter excellentiam ipsius, tanquam propter duos fines totales & non subordinatos, sequeretur Incarnationem fuisse futuram, etiam mundus non fuisset creatus: Sed hoc absurdum est: Ergo & illud. Sequela probatur, absurdum est: Voluit independentem ab universo, unquam fuisset ex volitione illa Incarnationis propter finem totalem, secuta fuisset productio unius individui tantum humanæ speciei, in quo Deus subsisteret.

Denique, Si redemptio hominum non esset totalis, aut saltem prima ac præcipua causa motiva Incarnationis, sed daretur alia prior ac principalis, tanquam excellentia huius mysterii, non essent vere ac sincere Dei locutiones, quibus in Scriptura simpliciter & absolute asseritur, se incarnatum esse, & venisse in mundum, propter hominum redemptionem & salutem, ut patet exemplo ab Adversariis adducto: Si enim ille homo allatus in exemplum, aliter & sincero modo loquendi uteretur, non diceret amico, cui causam domum meam reliqui, & periculosum iter suscepisse: sed ad summum diceret, Romam iturus eram, filii mei gratia, sed quamvis hæc causa non fuisset, tui studium & amor me impulisset, ut Romam irem: ac iter illud suscepissem. Quod alio exemplo illustrari potest. Sit Rex qui alius de causis mittat filium suum v. g. in Italiam, & jam deliberat & paratam filii profectio- nem, perveniant litteræ, quibus aliqua pars Italiae implorat auxilium Regis, ut eam armis contra hostes tueatur, & Rex filio jam profecturo præcipiat, ut eam partem Italiae quæ polcit ejus opem, armis tueatur. Non deberet ejusmodi Rex exprobrare Italiae: Ego filii mei conspectu me paravi ad vos tuendos, sed sincerius loqueretur si diceret, filio meo profecturo mandavi ut vos armis tueatur, & desiderium vobis subveniendi, quasi currenti calcar adhibuit. Sic Paulus 2. ad Corinth. 8. dicit de Tito proficiente Corinthum, Gratias Deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titæ, quoniam exhortationem quidem suscepit, sed cum sollicitior esset, suam voluntate profectus est ad vos. Quibus verbis Paulus significat se tantum adhibuisse pondus suæ exhortationis Tito, qui jam deliberaverat proficisci Corinthum. Ita similiter, si vera esset Adversariorum sententia, & si Deus decrevisset mysterium Incarnationis propter excellentiam, tanquam propter primam ac præcipuam causam motivam illius, non debuisset dicere simpliciter se venisse in mundum in gratiam generis humani, sed se venturo propter alium finem, misericordiam in humanum genus, novum pondus, & impulsu addidisse huic voluntati, Incarnationis exequenda.

Respondet Suarez, quod licet salus & redemptio hominum fuerit causa tantum secundaria & minus præcipua Incarnationis, potuit tamen Deus in Scriptura simpliciter dicere, se venisse in mundum propter homines, & ipsorum redemptionem & salutem, adducitque ad hoc suadendum exemplum ex primi Regum 16. ubi cum Samuel jam Dei jussu paratus esset ad proficiscendum Bethleem ad ungendum David in Regem, & Samuel timeret sibi à Saule, ait illi Dominus: Visulam de armento tolles in manu tua; dices: ad unguendum Domino veni. Hæc enim intentio sacrificandi erat minus præcipua & tantum secundaria, & tamen illam solum profert Samuel ut causam sui adventus in Bethleem, ita similiter

(inquit Suarez) Deus potest in Scriptura simpliciter asserere, se in gratiam nostri venisse, quamvis salus & redemptio hominum fuerit tantum finis secundarius & minus præcipuus Incarnationis.

Sed contra: Nisi fuisset dissimulanda & tegenda Samueli causa prima & præcipua sui adventus in Bethleem, scilicet unctio Davidis in Regem, non protulisset ille secundam & minus præcipuam sui adventus causam. Verum cum non esset congruum, Prophetam mentem suam & intentionem propalare, propter imminens à Saule periculum, potuit licet eam occultare, & pro prima ac præcipua, secundariam tantum ac minus principalem causam sui adventus proferre. At cum Deus exponit in Scripturis, & Conciliis finem suæ Incarnationis, nihil cogit eum ad dissimulandum, & ad tegendum suam intentionem, imò omnia invitant ut candidissime & sincerissime eam exponat: Ergo cum dicat frequentissime causam Incarnationis suæ esse salutem & redemptionem hominum, ut patet ex testimoniis paragrapho præcedenti adductis, dicendum est eam esse causam primam, præcipuam, & originalem, non verò secundariam tantum, accessoriam, & minus principalem.

§. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

Obicies primò: Mysterium Incarnationis fuit Adamo revelatum in statu innocentie, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 7. & tamen sui peccati futuri conscius seu præsciis non fuit, ut ibidem ait S. Doctor, ratioque id suadet: Nam si peccatum à se committendum prænovisset, talis notitia in eo causasset tristitiam, quæ cum hujus status florentissimi felicitate impossibilis erat. Ergo remedium peccati, motivum Incarnationis non fuit, & consequenter, etsi Adamus non peccasset, Verbum Divinum carnem humanam assumpsisset.

Respondeo, concessio Antecedentis, negando Consequentiam: nam ut ait D. Thomas hic art. 3. ad 5. Nihil prohibet alicui revelari effectum cui non revelatur causa, unde potuit Adamo revelari Incarnationis mysterium, absque eo quod esset conscius sui peccati, cujus remedium causa fuit motiva Incarnationis Christi.

Dices, Naturale est homini, cognito effectu, appetere causæ cognitionem, ut docet D. Thomas 1. p. quæst. 12. art. 1. unde quando cognito effectu, ejus causa ignoratur, talis ignorantia tristitiam & anxietatem causat: At in statu innocentie anxietati & tristitiæ locus non erat: Ergo tunc revelata fuit Adamo causa motiva Incarnationis, & per consequens si peccatum proprium illi non fuit revelatum, remedium peccati Adam, motivum Incarnationis non fuit.

Respondeo Incarnationem Christi fuisse ordinatam & ad liberationem hominis à peccato, & ad gloriæ consummationem: licet autem non fuerit Adamo revelatum remedium peccati ut motivum, fuit tamen illi revelata consummatio gloriæ, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 7. & hoc fuit sufficiens ut ab illo tolleretur anxietas.

Instabis, Ut tolleretur anxietas, necessaria erat revelatio motivi adæquati, non enim pacatur desiderium cognoscendi causam, cognito effectu, nisi causa adæquata innoscat: Ergo si revelata Adamo solâ gloriæ consummatione, quieverit

Kkk 3

eius

eius desiderium, nullaque in eo anxietas remaneret, consummatio gloriæ fuit adæquatum Incarnationis motivum.

35. Respondeo quod quando dependentia effectus à causa est ab intrinseco, non quiescit desiderium, nisi adæquata causa cognoscatur: quando autem dependentia non est ab intrinseco, sed ab extrinseca voluntate operantis, tunc non est necessarium ad quietandum desiderium, revelari causam adæquatam effectus; unde cum dependentia Incarnationis à remedio peccati, non sit illi intrinseca, sed ex sola Dei extrinseca voluntate dependeat, & aliunde Consummatio gloriæ sit motivum quantum est de se sufficiens respectu Incarnationis, nulla anxietas remansit in Adamo, ex eo quod alterum motivum Incarnationis, scilicet remedium peccati, ipsi revelatum non fuerit.
36. Obijcies secundò: Augustinus lib. 7. de nuptiis & concup. cap. 21. docet matrimonium in statu innocentie fuisse signum atque Sacramentum conjunctionis Christi cum Ecclesia: Ergo existimat nullo existente peccato Christum venturum, alias Sacramenti significatio tunc vera non fuisset.
37. Respondeo plures ex nostris Thomistis Augustinum solum velle in illo statu conjunctionem viri & femine fuisse signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, non actualiter, sed aptitudinaliter, id est habuisse aptitudinem ad talem significationem. Sed hæc interpretatio non videtur ad mentem Augustini, nam postquam loco citato tria nuptiarum bona enumeravit, scilicet operationem propagandæ proles, pudicitiam fidem, & connubii Sacramentum, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia, subdit de matrimonio in statu innocentie, *His tribus bonis perfectè se habet bonitas nuptiarum, quibus etiam nunc bona nuptie*: At si solum aptitudinem haberet ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia, non perfectè ei tria illa bona convenirent; non enim est perfectè signum ad placitum, quod solum habet aptitudinem ut ei significatio imponatur: Ergo hæc interpretatio menti Augustini non congruit. Unde
38. Melius respondetur, juxta Augustinū, matrimonium in statu innocentie fuisse quidem de facto signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, ex eo tamen non sequi Adamo non peccante Christum venturum; quia licet bonitas prædictæ significationis perfectè conveniret nuptiis ante peccatum Adami actu paratum, non tamen ante præscientiam & decretum permissivum illius: fuit enim matrimonium institutum à Deo signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, in posteriori signo post prævisum peccatum, nam in priori solum fuit institutum in officium naturæ.
39. Obijcies tertio: Licet Verbum Divinum de facto incarnatum fuerit propter reparationem generis humani, hæc tamen non fuit causa principalis & adæquata; nam præter illam assignantur interdum in Scriptura aliæ causæ, etiam principales, ut manifestatio divinorum attributorum, complementum & perfectio totius universi, exaltatio humanæ naturæ, ac denique consummatio ordinis gratiæ, quæ quidem causæ erant sufficientissimæ ut Incarnatio fieret, etiam Adamo non peccante.
40. Confirmari potest hæc obiectio omnibus illis Scripturæ locis in quibus dicitur Christum venisse ut Concionatorem, Pastorem, Regem, Ducem, Magistrum: hæc enim officia ad remedio peccati videntur independentia. Addi possunt

A testimonia Cypriani & Augustini, quibus dicitur Deum factum esse hominem, ut totum hominem beatificaret, & sive ingrederetur per intellectum sive egrederetur per sensum, in Creatore suo propria inveniret, ut disp. 3. agendo de convenientia Incarnationis fuisse expendimus.

Ad objectionem respondeo cum D. Thoma art. 3. ad 1. quod omnes aliæ causæ Incarnationis quæ assignantur in Scriptura, pertinent aliquo modo ad remedium peccati, & in illo includuntur, & proinde præsupponunt præscientiam peccati, & ipsa Incarnatio, & ad reparationem generis humani ordinantur, ut constat ex verbis Apostoli Titum 2. *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, ut abnegantes impietatem &c.* in quibus verbis simul cum doctrina quam Christus ut Doctor tradidit nobis, conjungitur redemptio generis humani.

Quamvis ergo manifestatio divinorum attributorum, excellentia Incarnationis, & aliæ causæ quæ illam per se consequuntur, essent ex se sufficientia ut quodlibet eorum posset esse motiva totale Incarnationis; non fuerunt tamen motiva totale & adæquatum, sed partiale & inæquatum, quatenus Deus non intendit manifestationem suorum attributorum, per manifestationem excellentiæ Incarnationis, & aliorum bonorum, nisi in ordine ad reparationem naturæ humanæ, ut summum quo nos prolequatur amorem sæculis supervenientibus manifestaret. Unde

Ad Confirmationem dico, omnia illa officia quæ ibi enumerantur, dependere aliquo modo a remedio peccati, & redemptione hominum, illaque implicite saltem involvere. In primis enim officium concionatoris non est independentis omnino à peccato, ut patet Isaia 61. ubi dicitur *Spiritus Domini super me, quod quid unxit Dominus me, ad annuntiandum mansueti miseri me, ut mederer contritis corde, & predicarem captivis indulgentiam &c.* Similiter ut pastor missus est querere & salvam facere ovem quæ perierat, ut constat Luca 15. & Ezechiel 34. Ut Dux & Rex etiam missus est ad salvandum populum, juxta illud Isaia 33. *Dominus Rex noster, ipse salvabit nos.* Item ut magister venit ut opere & doctrinâ, verbo & exemplo, viam salutis nobis aperiret & demonstraret. Ad testimonia verò Augustini & Cypriani respondeo, illos loqui de homine redempto per Christum, & velle Christum venisse in corpore & anima satiaret hominem quem redimebat.

Obijcies quartò: Etiam si Adam non peccasset, eadem tamen gratia quam habuit in statu suæ innocentie, ei à Deo collata fuisset: Sed non independentem à meritis Christi, sive Dei incarnationis. Ergo etiam si homo non peccasset, Deus tamen incarnatus fuisset, etiam ex vi decreti quod habuit circa assumptionem nostræ naturæ. Major constat, Minor verò probatur. Nullus effectus prædestinationis Adami fuit independentem à meritis Christi: Sed gratia quam habuit, etiam in statu innocentie, fuit effectus prædestinationis ipsius: Ergo non independentem à meritis Christi ei collata fuit. Major est certa, cum enim Christus sit caput omnium hominum prædestinatorum, idque mediantibus actionibus quibus nobis meretur, prædestinatio Adami, & consequenter omnis ejus effectus, dependens fuit à merito Christi. Minor verò sic ostenditur: Cum omnis gradus gloriæ hominis prædestinatus, sit effectus prædestinationis

spūsus, illa gratia pertinet ad effectus prædestinationis Adami, cui correspondet aliquis gradus gloriæ in qua modo Adamus ipse existit: Sed gratia quam habuit in statu innocentie, correspondet aliquis gradus gloriæ in qua modo existit; quamvis enim gratia illa amissa fuerit per peccatum, & meritum ejus mortificatū, tamen per penitentiam fuit illi restituta, & meritum vivificationis ad eum gradum gloriæ recipiendum ad quem habuisset in statu innocentie: Ergo gratia quam Adamus habuit in statu innocentie, fuit effectus prædestinationis ipsius.

Respondet negando Minorem, ad cujus probationem, nego etiam Minorem; ad probationem illius, iterum nego Minorem; falsum enim est quod gratia illi quam habuit Adamus in statu innocentie, formaliter ut tali, & ut primum à Deo voluit, correspondeat aliquis gradus gloriæ in quo modo existat protopater noster; fuit siquidem per peccatum totaliter distincta ejusmodi gratia, nec opera meritoria ex ipsa facta, remanserunt aliquod jus, remanseruntve ullo modo in acceptatione divina ad gloriam tantam ad præmiū, sed remanserunt omnino mortua & incapacia revivificationis per penitentiam, in quo differunt à nostris meritis, quæ cum per peccatum lethale solum mortificantur, reviviscunt per penitentiam ad eisdem gradus gloriæ, ad quos jus speciale habebant, antequam Deum graviter offenderemus. Si autem ratione hujus disparitatis quæras, dico eam exinde peti, quod destructa in nobis gratia sanctificante per peccatum mortale, remanet nihilominus adhuc unum ex principiis moralibus & vitalibus actionum illarum, quibus antequam laberemur in peccatum, aliquid apud Deum meruimus, nempe ipse Christus, qui cum sit causa moralis & vitalis omnis nostri meriti, illud in mente & acceptatione divina conservat. At verò respectu Adami, adhuc in statu innocentie existentis, cum Christus nondum influeret in ejus meritum, sed sola gratia ei collata, esset principium radicale & vitale talis meriti, mirum esse non debet, quod destructo tali principio radicali & vitali, omne meritum quod ab eo processerat, totaliter vitam amisit, atque adeo non mortificatum tantum, sed & omnino mortuum remanserit.

§. V.

Præcipuum adversæ sententiæ fundamentum convellitur.

Præcipuum adversæ sententiæ fundamentū potest sic breviter proponi. Christus voluit & prædestinatus est à Deo ante præscientiam peccati hominum: Ergo licet homo non peccasset, nihilominus Christus ex vi præsentis decreti venisset. Consequentia videtur legitima, cum enim prius non dependeat à posteriori, si ad ventum Christi voluit est à Deo ante præscientiam peccati hominum, est independens à tali peccato, & ejus remedio, atque adeo executioni mandatus fuisset, licet homo non peccasset. Antecedens verò probatur. Prædestinatio Christi prior fuit decreto producendi creaturas: At decretum productionis creaturarum prius fuit decreto permitendi peccatum: Ergo Christus voluit & prædestinatus est à Deo ante permissionem, subindeque ante præscientiam peccati hominum. Minor pater, non enim potuit Deus permittere peccatum hominum, illudque præsci-

re antequam haberet voluntatem ipsos producendi. Major verò in qua posita est difficultas, probatur primò ex Ap[osto]lo ad Coloss. 1. ubi Christum appellat, *primogenitum omnis creature*, quod de Christo ut homine, plures ex Sanctis Patribus interpretantur: At non est primogenitus tempore: Ergo est primogenitus in intentione divina, ac proinde illius prædestinatio præcedit decretum productionis rerum.

Secundò, Proverb. 8. Divina Sapientia ait: 47 *Dominus possedit me ab initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio.* Ubi etiam sermonem esse de Sapientia incarnata docent Basiliius, Athanasius, Nazianzenus, Chrysostomus, Augustinus, Ambrosius, Hilarius, & plures alii quos refert noster Vincentius, relect. de gratia Christi quæst. 6. Ergo Verbum incarnatum fuit initium viarum Domini, id est operum Dei ad extra: At non fuit initium in temporali rerum executione, cum post multa jam creata Verbum fuerit incarnatum: Ergo fuit initium in divina intentione, ac proinde illius prædestinatio, decretum prædestinationis rerum præcessit.

Tertiò eadem Major ratione suaderetur. Omnis 48 ordinare volens, prius vult finem, & ex mediis illa quæ sunt uni propinquiora: Sed ad manifestationem bonitatis divinæ, quæ est finis intentus à Deo in productione rerum, propinquius se habet Incarnatio Verbi, quam omnes alie creature, cum illas omnes in perfectione excedat: Ergo Deus semper volens ordinatissime, prius intendit manifestationem bonitatis suæ, & immediate post voluit Incarnationem Verbi, postea ordinem gratiæ, ac tandem ordinem naturæ; ac proinde decretum Incarnationis, prius fuit decreto productionis rerum.

Huic argumento, quod apud Adversarios palmarium est, triplex solet adhiberi solutio. In primis aliqui ex nostris Thomistis, concessio Antecedente, negant Consequentia: quia, inquit, etsi Christi prædestinatio antecedit in intentione Dei, præscientiam peccati, & decretum homines redemendi, eo ipso tamen, quod non alio modo, neque alio medio, voluit Deus illa exequi, nisi mediâ permissione peccati, fit inde quod si homo non peccasset, Christus non venisset. Eo proportionali modo quo licet intentio quam habet Deus dandi suam gloriam electis, sit prior decreto de bonis operibus ipsorum, atque adeo prævisionem ejusmodi operum antecedit, nihilominus quia Deus non aliter statuit voluntatem illam sive intentionem adimplere, quam per bona opera, verum est dicere quod nullus electorum absque bonis operibus salvabitur.

Hæc solutio haud dubiè probabilis est, potestque illustrari alio exemplo ex orationibus Sanctorum, quibus Deus decrevit alicujus prædestinationem impleri, desumpto: quamvis enim intentio prædestinandi non fuerit post prævitas tales orationes, neque ex ipsis, tanquam ex causa, vel ratione; tamen quia hæc intentio non alio modo quam his orationibus decreta est impleri, verum est dicere quod ille non salvus esset, si talis Sanctus pro eo non orasset; & quod Ecclesia Pauli non habuisset, si Stephanus pro eo non orasset. Eodè ergo modo, quamvis prædestinatio Christi facta fuerit ante prævisionem peccati, & ante decretum redimendi homines, quia tamen quoad executionem non alio modo, neque alio medio, dispositum fuit hanc prædestinationem impleri, nisi mediâ permissione peccati, fit esse verum,